УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

XIV Міжнародної науково-практичної конференції
«ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТА: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ», присвяченої пам'яті академіка ДМИТРА ТХОРЖЕВСЬКОГО»
28 лютого 2025 року

XI Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ:ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ»,
присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України ВІКТОРА СИДОРЕНКА
1 березня 2025 року

КИЇВ 2025

УДК 377.09(082)

Затверджено рішенням Вченої ради факультету технологій та дизайну Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 7 від 31 березня 2025 р.)

За загальною редакцією – Дмитра Кільдерова, Валентини Харламенко

Редакційна колегія: Тетяна Чернова, кандидат педагогічних наук, доцент; **Тарас Олефіренко,** кандидат педагогічних наук, професор; **Валентина Лозовецька**, доктор педагогічних наук, професор; **Юрій Павлов**, доктор педагогічних наук, професор; **Юлія Колісник-Гуменюк**, доктор педагогічних наук, доцент; **Лідія Сліпчишин**, доктор педагогічних наук, професор; **Микола Коломієць,** кандидат педагогічних наук, доцент; **Тетяна Якимович**, кандидат педагогічних наук, доцент.

Технічні редактори: Олена Козієнко, Микола Коломієць.

Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського «Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку» 28 лютого 2025 року). XI Міжнародної наукової-практичної конференції «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України Віктора Сидоренка (1 березня 2025 року) / за заг. ред. Д. Кільдерова, В. Харламенко. Київ, 2025. 784 с.

До збірника увійшли тези доповідей XIV Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського «Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку» (28 лютого 2025 року). XI Міжнародної наукової-практичної конференції «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України Віктора Сидоренка (1 березня 2025 року).

Розраховано на здобувачів освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої, професійно-технічної, вищої, післядипломної освіти, співробітників наукових установ та закладів.

©Факультет технологій та дизайну, 2025
©УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025
©Автори тез, 2025

відповіді на запитання, ділитися досвідом та навчальними матеріалами. Подальшим напрямком досліджень стане аналіз інтеграції Discord з іншими програмними продуктами та використання його в хмаро орієнтованих системах.

Література

1. Голуб Б. Л. Хмарний сервіс Discord: поради для проведення онлайн лекцій, 2020. URL : https://nubip.edu.ua/node/73205. (дата звернення 23.12.2024)
2. Попит на сервіси для відеоконференцій зріс більш ніж у 7 разів. URL : https://www.globallogic.com/ua/about/news/video-conferencing-services/. (дата звернення 23.12.2024)
3. Усе в одному місці : як програма Discord допоможе організувати дистанційне навчання. URL : https://nus.org.ua/articles/use-v-odnomu-mistsi-yak-programa-discord-dopomozhe-organizuvaty-dystantsijne-navchannya/ (дата звернення 23.12.2024)
4. https://uk.wikipedia.org/wiki/Discord . (дата звернення 23.12.2024)
5. https://discord.com/ . (дата звернення 23.12.2024)

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Лідія Сліпчишин
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Київ, Україна

Анотація. *Розглянуто особливості використання міждисциплінарного підходу у підготовці майбутніх фахівців у закладі вищої освіти. Звернено увагу на доцільність використання цього підходу при підготовці вчителів технологій, оскільки вони заохочують здобувачів старшої школи освоювати широкий спектр навичок, що важливо для вибору затребуваних суспільством фахів.*

Ключові слова: *мультидисциплінарний підхід, вища освіта, зміст освіти, педагог, вчитель технологій.*

Глобальні трансформації в освітній сфері пов'язані з низкою чинників, серед яких найактивнішим є технологічний. В освітній сфері постійно проводяться пошуки шляхів удосконалення системи підготовки фахівців з орієнтацією на майбутню професійну сферу. Здобуваючи вищу освіту, майбутній фахівець не лише набуває систематизованих компетентностей, але й формує сукупність важливих для життя і професії якостей, засвоює способи мислення і цінності у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти [1]. Про якість професійної підготовки в освітніх закладах свідчать працевлаштування випускників, адаптивність і мобільність на ринку праці. Орієнтація на сучасні підходи в освіті підвищує важливість цих критеріїв. Як показує досвід України та зарубіжних країн у цьому контексті, перспективним є мультидисциплінарний підхід з орієнтацією на людину та її місце в світі.

Міждисциплінарність як проблема, що відображає інтегративні процеси, є в центрі уваги багатьох науковців, що знайшло своє відображення в їхніх працях. Враховуючи, що у дослідженні цієї проблеми використовують низку понять, які подібні, але нетотожні, можна окреслити такі напрями: теоретичні та методологічні проблеми інтеграції (О. Вознюк, С. Гончаренко, С. Гуревич, І. Козловська), педагогічні основи міжпредметних, міждисциплінарних зв'язків (О. Бокшиц, В. Лозовецька, Л. Хомич, Т. Якимович), інтеграція дисциплін споріднених і різноциклових (Е. Носенко, Н. Півень, Л. Сліпчишин, В. Смікал), STEM і STEAM освіта (Н. Євтушенко, Н. Поліхун, І. Сліпухіна, І. Чернецький) . Проте у їхніх дослідженнях недостатньо уваги приділено ролі використання міждисциплінарного підходу у підготовці сучасного вчителя технологій.

Метою нашого дослідження є висвітлити особливості використання мультидисциплінарного підходу до підготовки сучасних педагогів.

На основі праць багатьох науковців встановлено, що у разі недостатнього дослідження зв'язків між різними дисциплінами найзагальнішим поняттям є «міждисциплінарність». У праці [2, с.158-159] наведено види

реалізації міждисциплінарного підходу залежно від характеру взаємодії між дисциплінами: *інтердисциплінарн*ий (або *крос*-) підхід – розглядає дисципліну крізь призму іншої (історія науки, історія дизайну, економічна географія), де в результаті аналізу і синтезу дисципліни поєднуються в гармонійне ціле; *мультидисциплінарний* (або *полі*-) – відображає взаємодію кількох дисциплін без поєднання методів і засобів відповідних онтологій (будівельне матеріалознавство, машинобудівне матеріалознавство), залучає знання з різних дисциплін, але не поєднує їх, забезпечує певний рівень інтеграції в рамках наукових теорій і методології кожної з них; *трансдисциплінарний* підхід – формує якісно нові знання, що не належать до гностичних полів складових компонентів. Онтологія – це загальнодоступна концептуалізація певної області знань, що містить базу для моделювання цієї області і визначає правила для тих, хто використовує знання з цієї області, а також містить домовленість про представлення її теоретичних основ (поняття, теорії, концепції тощо).

Трансдисциплінарний підхід у сучасному розумінні поєднує усі групи наук у спільному контексті, який переходить межі конкретної дисципліни.

На основі висновків багатьох дослідників можна виокремити такі переваги міждисциплінарного підходу: вирішення реальних, а не спроєктованих проблем; розгляд проблеми та її оцінювання з різних сторін, що зменшує однобічність висновків; забезпечення розширення знань за рахунок різних галузевих сфер в результаті спільної роботи; орієнтація на комплексне досягнення цілей і отримання найбільш об'єктивного результату; формування цілісного образу об'єкта дослідження; сприяння персоналізації навчання; позитивний вплив на професійну кар'єру та ін.

Як зазначають автори [3, с.22], для формування творчого фахівця потрібно створити умови для органічного переведення його індивідуальної творчості на високий рівень, що на практиці передбачає цілісний підхід, який реалізується через STEM і STEAM освіту. STEAM забезпечує цілісний підхід до розгляду професійної проблеми незалежно від профілю підготовки.

Практика показує, що спостерігається позитивний вплив цих педагогічних технологій на когнітивні навички і навчальні досягнення майбутніх фахівців, а їх впровадження у вищій освіті може стримуватись лише фаховими обмеженнями. Автори також наводять основні особливості впровадження STEAM підходу у вищу освіту, зокрема: *доцільність впровадження*, яка обумовлюється впливом на важливі для творчості типи мислення (дивергентне, візуальне, інтуїтивне, дизайн-мислення, критичне), використанням засобів, здатних через свою ітеративність показувати найсуттєвіше; *розширення свідомості гуманітарними поняттями*, що мають здатність виходити за межі дисципліни і стають базисом для інтеграції знань з галузей STEM і переведення їх у напрямі трансдисциплінарності; *забезпечення цілісного підходу до відповідального вирішення професійних проблем* з урахуванням його психологічної основи, тобто механізмів для роботи з різними типами образів, образних структур та їх властивостями; *урахування сучасних тенденцій* у виробництві (зміна принципів формоутворення, зростання візуалізації та цифровізація) і на ринку праці (затребуваність навичок) [3, с.21].

Одним із лідерів думок щодо ролі міждисциплінарності у вищій освіті є Комітет з інтеграції гуманітарних наук та мистецтв з науками, інженерією та медициною у вищій освіті, що функціонує при Національній академії наук, інженерії та медицини США. Вихідною позицією його роботи є знаходження доказів про те, що всі галузі походять з одного дерева (за висловом А. Ейнштейна), та підтримка курсів і програм, які об'єднують STEM, медицину, гуманітарні науки і мистецтво у вищій освіті. Основна мета цього підходу полягає в тому, щоб кожен випускник став активним і поінформованим членом суспільства, жив повноцінним, багатим на активності життям, легко вступав у самостійну професійну діяльність [4, с.1].

Технологічна діяльність відноситься до таких сфер, де працевлаштування залежить від результатів навчання і викладання, починаючи з загальної середньої освіти – старшої школи – і закінчуючи вищою освітою.

Значні трансформації відбуваються в освітній галузі «Технології», які відображають пошуки шляхів удосконалення технологічної освіти і спрямовані як на підготовку учнів, так і педагогічних кадрів для неї. Вимоги до компетентностей майбутніх вчителів технологій визначаються рівнем розвитку сучасного суспільства, для якого готується людський капітал. Усі трансформації технологічної, і зокрема профільної освіти, пов'язані з головним результатом – сформувати громадянина із здатністю до навчання протягом життя, основою якої є комплекс фундаментальних знань, практикоорієнтованих і соціально значущих вмінь, володіння сучасними технологіями самоосвіти, проєктно-технологічною культурою. Щоб підготувати майбутнього вчителя технологій до реалізації такої мети, бажано в освітньому процесі обґрунтовано і доцільно використовувати міждисциплінарний підхід, а розвиток професійної майстерності спрямовувати на удосконалення і пошук нових форм, методів «Технології». Фактично завдяки навчанню цього предмета в школі виявляється багато суспільних переваг науки, техніки ІКТ, мистецтва, які заохочують до певних фахів, спрямовують на освоєння широкого спектру навичок, затребуваних суспільством.

Таким чином, ґрунтуючись на аналізі науково-педагогічних джерел і освітньої практики, доходимо висновку щодо актуальності використання міждисциплінарного підходу у підготовці майбутніх педагогів. Праця педагога ускладнюється і збагачується водночас із соціальним і техніко-технологічним розвитком суспільства, що орієнтується на формування соціально-науково-технічної екосистеми, складовою частиною якої є вчителі технологій.

Література

1. Про вищу освіту. Закон України від № 1556-VII (зі змінами) // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення 11.01.2025)

2. Чернецький І., Сліпухіна І., Поліхун Н. Мультидисциплінарний підхід у формуванні STEM орієнтованих навчальних завдань. *Наукові записки*

[Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. 2016. Випуск 12 (I). С. 158-168.

3. Сліпчишин Л., Стечкевич О. Особливості впровадження STEAM підходу у вищу освіту. *Молодь і ринок*. 2022. №2 (100), С.17-22.

4. Branches from the Same Tree: A National Convening on the Integration of the Arts, Humanities, and STEMM in Higher Education*: Proceedings of a Workshop- in Brief*. Washington, DC: The National Academies Press. 2020. URL: https://doi.org/10.17226/25675.

СПЕЦИФІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Ольга Сорока

Глухівський національний педагогічний університет

імені Олександра Довженка

Глухів, Україна

Анотація. *Розглянуто специфічні принципи формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій (створення сприятливого середовища, міждисциплінарної інтеграції знань, професійної спрямованості, єдності змісту і завдань екологічної освіти і виховання). Проаналізовано роль цих принципів під час здійснення екологічної освіти і виховання зазначених фахівців.*

Ключові слова: *екологічна компетентність, майбутні учителі трудового навчання та технологій, специфічні принципи.*

Процес формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій має ґрунтуватися на методологічних принципах, зокрема на певних специфічних. Окрім загальнодидактичних